CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
PAOLO MENGOZZI
prezentate la 18 iulie 2007 [1]

1. Prezenta cauză are ca obiect o acțiune introdusă, în temeiul articolului 226 CE, de Comisia Comunităților Europene împotriva Regatului Suediei având ca obiect constatarea faptului că, prin aplicarea unui sistem de impozite interne de natură să protejeze indirect berea, produs în esență național, în raport cu vinul, importat în principal din alte state membre, acest stat membru nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 90 al doilea paragraf CE.

I — Reglementarea națională în litigiu

2. În Suedia, accizele la alcool [2] sunt stabilite pe baza concentrației alcoolice în volum efective (conținutul de alcool).

3. Reiese din dosar că, la momentul aderării Regatului Suediei la Uniunea Europeană în 1995, berea cu o concentrație alcoolică în volum mai mare de 3,5 % în volum (denumită „bere tare”) [3] era supusă unei accize în mare parte echivalente cu cea aplicată vinului cu o concentrație alcoolică de aproximativ 11 % în volum.

4. La 1 ianuarie 1997, parlamentul suedez a hotărât reducerea accizelor aplicate berii. Conform afirmațiilor guvernului suedez prezentate în memoriul în apărare, această decizie ar fi fost justificată prin necesitatea de a lupta, imediat după intrarea Regatului Suediei în Uniune, împotriva comerțului frontalier cu bere cu Danemarca din ce în ce mai extins, încurajat de diferența dintre cele două țări în ceea ce privește nivelul de impozitare.

5. Ca urmare a presiunilor exercitate de Comisie, care își exprimase îndoiala cu

1 — Limba originală: italiana.

2 — În temeiul capitolului 1 articolul 3 din Legea privind băuturile alcoolice (Alkohollag 1994:1738), prin băutură alcoolică se înțelege o băutură cu o concentrație alcoolică mai mare de 2,25 % în volum. Băuturile alcoolice se împart în băuturi spirtoase, vin, bere tare și bere.

3 — Conform definiției din capitolul 1 articolul 6 din Legea privind băuturile alcoolice, citată la nota de subsol precedentă.

privire la compatibilitatea cu articolul 90 al doilea paragraf CE a regimului de impozitare a berii și a vinului, rezultat din modificarea introdusă în 1997, parlamentul suedez a decis să diminueze acciza aplicată vinului începând cu 1 decembrie 2001.

6. Pe baza regimului actualmente în vigoare în temeiul articolelor 2 și 3 din Legea din 15 decembrie 1994 privind accizele la alcool [4], impozitul asupra fabricării și a consumului de bere și de vin este stabilit după cum urmează.

7. Accizele se percep la litru de bere în valoare de 1,47 coroane suedeze [SEK] pe volum de alcool. Berea al cărei conținut de alcool maxim este de 2,8 % în volum este scutită de accize [articolul 2 din Legea (1994:1564)].

8. Accizele se percep la litru de vin pe baza unui cuantum fix care crește în funcție de conținutul de alcool și sunt stabilite:

pentru băuturile a căror concentrație alcoolică este mai mare de 2,25 % în volum de alcool, dar mai mică sau egală cu 4,5 % în volum de alcool, în valoare de 7,58 SEK;

pentru băuturile a căror concentrație alcoolică este mai mare de 4,5 % în volum de alcool, dar mai mică sau egală cu 7 % în volum de alcool, în valoare de 11,20 SEK;

pentru băuturile a căror concentrație alcoolică este mai mare de 7 % în volum de alcool, dar mai mică sau egală cu 8,5 % în volum de alcool, în valoare de 15,41 SEK;

pentru băuturile a căror concentrație alcoolică este mai mare de 8,5 % în volum de alcool, dar mai mică sau egală cu 15 % în volum de alcool, în valoare de 22,08 SEK;

pentru băuturile a căror concentrație alcoolică este mai mare de 15 % în volum de alcool, dar mai mică sau egală cu 18 % în volum de alcool, în valoare de 45,17 SEK.

9. Vinurile al căror conținut de alcool maxim este de 2,25 % în volum de alcool sunt scutite de accize [articolul 2 din Legea (1994:1564).

10. În Suedia, vânzarea cu amănuntul a vinului, a berii tari și a băuturilor spirtoase face obiectul unui monopol legal. Administrarea monopolului este conferită unei societăți deținute în întregime de stat, Systembolaget Aktiebolag (denumită în continuare „Systembolaget”).

4 — Lagen (1994:1564) om alkoholskatt.

II — Procedura precontencioasă

11. Ca urmare a plângerilor, care semnalau caracterul discriminatoriu al regimului suedez al accizelor la vin și la bere, Comisia a adresat Regatului Suediei la 28 februarie 2000 o primă scrisoare de punere în întârziere în care afirma că, pe baza informațiilor pe care le deținea, acest regim părea contrar articolului 90 CE, având în vedere că, prin supunerea vinului la o taxare mai ridicată decât berea, atât în termeni absoluți, cât și în ceea ce privește procentajul din prețul final al produsului, avea ca efect cristalizarea obiceiurilor de consum, accentuând avantajul berii, produs național, în detrimentul potențialului comercial al vinului, produs importat din alte state membre.

12. Regatul Suediei a răspuns prin două scrisori, datate 10 mai și 20 noiembrie 2000, în care sublinia că un regim fiscal în care accizele la băuturi alcoolice sunt stabilite în funcție de concentrația alcoolică a acestor băuturi nu este contrar articolului 90 CE. Regatul Suediei se declara totuși dispus să reducă accizele la vin pe volum de alcool aducându-le la un nivel în esență echivalent cu cel al accizei aplicate berii, astfel încât să restabilească raportul de taxare existent înainte de 1 ianuarie 1997 dintre cele două produse.

13. La 19 iunie 2001, un aviz motivat a fost notificat guvernului suedez, care a răspuns prin două scrisori, prima datată 13 iulie 2001 și a doua 17 decembrie 2001, prin care informa Comisia asupra faptului că acciza la vin fusese redusă cu 18,8 % începând cu 1 decembrie 2001.

14. Considerând că modificarea efectuată nu elimina caracterul discriminatoriu al regimului fiscal suedez, Comisia a adresat o a doua scrisoare de punere în întârziere Regatului Suediei la 1 iulie 2002. Acesta din urmă a răspuns printr-o scrisoare datată 24 septembrie 2002.

15. La 9 iulie 2004, Comisia a adresat guvernului suedez un al doilea aviz motivat, invitându-l pe acesta să adopte măsurile necesare pentru a se conforma avizului motivat în termen de două luni.

16. După solicitarea unei prelungiri a termenului, acordată de Comisie, guvernul suedez a răspuns printr-o scrisoare datată 7 octombrie 2004 în care contesta toate motivele formulate împotriva sa.

III — Procedura în fața Curții și concluziile părților

17. Prin actul depus la grefa Curții la 14 aprilie 2005, Comisia a introdus prezenta acțiune.

18. Prin Ordonanța președintelui Curții din 16 septembrie 2005, Republica Letonia a fost autorizată să intervină în prezenta cauză în susținerea concluziilor pârâtului.

19. Potrivit articolului 44 alineatul (3) din Regulamentul de procedură al Curții, cauza a fost trimisă în fața Marii Camere, ca urmare a cererii prezentate în acest sens de Regatul Suediei printr-o scrisoare din 4 aprilie 2006.

20. Comisia și Regatul Suediei au fost ascultate în cadrul ședinței din 8 mai 2007.

21. Comisia solicită Curții:

— constatarea faptului că, prin aplicarea unui sistem de impozite interne de natură să protejeze indirect berea, în principal produsă în Suedia, în raport cu vinul, în principal importat din alte state membre, Regatul Suediei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi revin în temeiul articolului 90 al doilea paragraf CE;

— obligarea Regatul Suediei la plata cheltuielilor de judecată.

22. Regatul Suediei solicită Curții:

— respingerea acțiunii;

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

23. Republica Letonia solicită Curții:

— respingerea acțiunii.

IV — Analiza juridică

A — *Argumentele părților*

24. Comisia consideră că prevederile fiscale suedeze în litigiu au un caracter discriminatoriu și au un efect protecționist în ceea ce privește comerțul cu bere, produs în principal național, în detrimentul celui cu vin, în principal importat din alte state membre. Din acest motiv, acestea ar încălca articolul 90 al doilea paragraf CE.

25. Comisia subliniază că acciza la volum de alcool aplicată vinului cu o concentrație alcoolică medie este cu aproximativ 20 % mai ridicată decât cea aplicată berii. Efectul acestei diferențe asupra prețului final al produselor ar fi, de asemenea, amplificat de efectul aplicării TVA-ului de 25 %, calculat la prețul de bază, accizele fiind incluse.

26. Potrivit Comisiei, există un raport de concurență între berea tare (cu o concentrație alcoolică care depășește 3,5 % în volum) și vinul din categoria intermediară, cu o concentrație alcoolică cuprinsă între 8,5 % și 15 % în volum [5] și care aparține unei game de prețuri situată între 49 SEK și 70 SEK [6]. Întrucât vânzarea cu amănuntul a acestor două produse este supusă unui monopol de stat, acestea s-ar afla în concurență în aceleași puncte de vânzare, aparținând Systembolaget, sau în aceleași unități de alimentație publică care sunt titulare ale unei licențe speciale. În opinia Comisiei, obligarea consumatorilor să se adreseze Systembolaget pentru a cumpăra produsele în discuție este un element care poate accentua substituibilitatea dintre acestea.

27. Instituția reclamantă consideră că regimul fiscal aplicat vinului și berii determină o limitare a consumului potențial de vin și că acesta are ca efect protejarea, cel puțin în mod indirect, a comerțului cu bere.

28. Datele statistice pe care se bazează Comisia [7] ar demonstra că nivelul de taxare a produselor în cauză condiționează comportamentul consumatorilor. În special, din aceste date ar rezulta că în 1997, anul în care a fost redusă acciza la bere, vânzările acestei băuturi au crescut, în timp ce vânzările de vin au scăzut. De asemenea, în 2002, imediat

5 — În calculele prin care urmărește să demonstreze temeinicia afirmațiilor sale, Comisia ia ca exemplu un vin cu o concentrație alcoolică egală cu 12,5 % în volum.

6 — Informația referitoare la grila de prețuri nu apare expres decât în memoriul în replică. În cererea introductivă, Comisia se referă, într-o manieră generală, la „vinuri ușoare ieftine” și la „vinuri de masă ieftine”.

7 — Comisia se bazează, în principal, pe statisticile de vânzare ale Systembolaget, publicate pe site-ul acesteia din urmă.

după diminuarea accizei la vin, vânzările de vin ar fi cunoscut cea mai amplă creștere înregistrată între 1995 și 2004.

29. Comisia arată că efectul accizei asupra prețului final al vinurilor cu o concentrație alcoolică între 8,5 % și 15 % în volum este mai important în gama de prețuri cuprinsă între 41 SEK și 70 SEK, care corespunde categoriei de produse în care sunt efectuate aproximativ 80 % din vânzările totale. În plus, acest efect ar fi mult mai important decât cel care se observă pentru berea din categoria cea mai vândută, indiferent de cantitatea de produs luată ca referință în vederea evaluării [8].

30. Regatul Suediei nu contestă afirmațiile Comisiei referitoare la caracterul de produs în principal național al berii și la cel de produs în principal de import al vinului, la diferența dintre modalitățile de stabilire a accizelor la care sunt supuse cele două produse și, în sfârșit, la existența între acestea a unui anumit grad de concurență [9], deși, în opinia acestui stat membru, nu există o substituibilitate completă între aceste produse și nu se poate face o distincție clară între categoriile de vin și de bere aflate în concurență, în sensul articolului 90 al doilea paragraf CE [10].

31. Guvernul suedez, susținut de Republica Letonia, consideră cu toate acestea că prevederile fiscale în litigiu nu au ca obiect sau ca efect protejarea indirectă a producției de bere aflată în concurență cu cea de vin și că, prin urmare, nu îi poate fi imputată nicio încălcare a articolului 90 al doilea paragraf CE.

32. Conform acestui guvern, rezultă din jurisprudența Curții că, pentru a se putea considera că a fost săvârșită o astfel de încălcare, este necesar să se demonstreze că impozitul incriminat are un efect asupra raportului de concurență dintre produsele în discuție și că acesta diminuează consumul potențial al produsului importat în favoarea produsului național concurent. Pentru a trece la argumentarea acestui aspect este absolut necesar să se examineze diferența dintre prețurile de vânzare a produselor și efectul impozitului asupra acestora în vederea aprecierii dacă sarcina fiscală diferită aplicabilă acestor produse este de natură să orienteze alegerea consumatorilor.

8 — În cererea introductivă, Comisia compară efectul accizei asupra prețului final al unei sticle (de 75 cl pentru vin și de 33 cl pentru bere), al unui litru și al unui pahar de produs (de 15 cl pentru vin și de 33 cl pentru bere).

9 — Guvernul pârât consideră că acest raport există între berile tari cele mai vândute și vinurile cele mai vândute și cele mai ieftine, cu o concentrație alcoolică de aproximativ 11 % în volum.

10 — În memoriul său în duplică, Regatul Suediei ridică problema intensității și a caracterului univoc ale condițiilor de concurență între cele două produse.

33. În speță, comparația între prețul final mediu al unui litru de bere tare din categoria cea mai vândută și al unui litru de vin [11] cu o concentrație alcoolică de aproximativ 11 % din categoria cea mai vândută și cea mai ieftină ar demonstra că diferența de impozitare între cele două produse nu este de natură să influențeze comportamentul consumatorilor. În fapt, chiar dacă s-ar aplica vinului aceleași accize ca și berii, prețul acestuia ar fi aproximativ dublu față de cel al berii. În prezența acestor date, guvernul pârât și guvernul intervenient consideră că nu s-a făcut dovada de către Comisie în sensul că sistemul fiscal suedez are ca efect protejarea producției de bere de concurența cu vinul. Republica Letonia subliniază, de asemenea, că rezultă din datele statistice că, în perioada 1997-2004, consumul de vin în Suedia a crescut în proporție mult mai semnificativă în comparație cu cel de bere.

34. Guvernul pârât este de acord cu Comisia în a considera consumatorul suedez de băuturi alcoolice sensibil la variațiile de preț al produselor. Totuși, faptul că acesta reacționează la o reducere a prețurilor printr-o creștere a consumului nu implică în aceeași măsură, în opinia guvernului, modificarea comportamentului său în ceea ce privește alegerea între diferite categorii de băuturi alcoolice. În ceea ce privește acest aspect, guvernul leton subliniază că cererea pentru produsele în cauză este relativ lipsită de elasticitate în raport cu variațiile de preț și că acesta din urmă nu pare a fi un factor determinant în alegerea consumatorilor.

35. Guvernul suedez contestă, de asemenea, faptul că statisticile de vânzare ale Systembolaget depuse de instituția reclamantă ar fi complete, deoarece, pe de o parte, acestea nu iau în considerare vânzările efectuate pe parcursul circuitului de alimentație publică și, pe de altă parte, acestea nu permit identificarea, în mod separat, a datelor cu privire la vânzările de vin din categoria aflată în concurență cu berea tare. În memoriul său în apărare, statul membru pârât reproduce un tabel referitor la vânzările produselor în discuție în perioada 1996-2004, tabel care combină datele obținute din statisticile aparținând Systembolaget, de Skatteverket (administrația fiscală suedeză) și de Svenska Bryggarföreningen (Federația suedeză a producătorilor de bere, de cidru, de răcoritoare și de apă) [12].

36. În concluzie, guvernul suedez, susținut de guvernul leton, consideră că efectul

11 — În memoriul în replică al acesteia, Comisia arată că metoda cea mai adecvată de comparare a prețurilor, din punctul de vedere al consumatorului, este cea care utilizează drept cantitate de referință un pahar de vin și un pahar de bere și contestă abordarea adoptată de guvernul suedez care constă în a lua în considerare prețul la litru. Guvernul suedez consideră, în schimb, că metoda indicată de Comisie nu conduce la rezultate clare.

12 — Datele inaccesibile publicului, pe care se bazează aceste statistici, sunt puse la dispoziție de guvernul suedez în memoriul în duplică al acestuia.

protecționist al regimului fiscal în discuție nu a fost dovedit de Comisie și, prin urmare, nu a fost dovedită nici încălcarea articolului 90 al doilea paragraf CE care îi este imputată în prezenta cauză.

B — *Apreciere*

37. În temeiul articolului 90 primul paragraf CE:

„Niciun stat membru nu aplică, direct sau indirect, produselor altor state membre impozite interne de orice natură mai mari decât cele care se aplică, direct sau indirect, produselor naționale similare.” [traducere neoficială]

38. Al doilea paragraf prevede:

„De asemenea, niciun stat membru nu aplică produselor altor state membre impozite interne de natură să protejeze indirect alte sectoare de producție.” [traducere neoficială]

39. Conform unei jurisprudențe constante, în ansamblu, articolul 90 CE are drept obiectiv asigurarea liberei circulații a mărfurilor între statele membre în condiții normale de concurență prin eliminarea oricărei forme de protecție care poate decurge din aplicarea de impozite interne discriminatorii față de produsele provenind din celelalte state membre, și garantarea neutralității depline a impozitelor interne față de concurența dintre produsele naționale și produsele din import [13]. În acest scop, primul paragraf al acestui articol interzice orice normă fiscală ce are drept efect taxarea, indiferent de procedeul fiscal, a produselor importate într-o măsură mai mare decât produsele naționale similare, în timp ce, astfel cum a precizat Curtea, cel de al doilea paragraf are în mod expres funcția de a se opune oricărei forme de protecționism fiscal indirect în cazul produselor importate care, fără să fie similare cu produsele naționale, în sensul primului paragraf, se află totuși, cu unele dintre acestea, într-un raport de concurență, fie și parțială, indirectă sau potențială [14].

40. Pentru a verifica compatibilitatea unui anumit regim fiscal național cu interzicerea impozitelor interne discriminatorii vizate

13 — A se vedea, printre altele, Hotărârea din 9 iulie 1987, Comisia/Belgia (356/85, Rec., p. 3299, punctul 6), și Hotărârea din 11 iulie 1989, Comisia/Italia (323/87, Rec., p. 2275, punctul 7).

14 — În acest sens, a se vedea deja Hotărârea din 4 aprilie 1968, Fink-Frucht (27/67, Rec., p. 327). A se vedea de asemenea, printre altele, Hotărârea din 27 februarie 1980, Comisia/Franța (168/78, Rec., p. 347, punctul 6), și Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 7.

la articolul 90 CE este necesară realizarea unei aprecieri complexe, care presupune mai multe etape.

41. Această evaluare implică înainte de toate o analiză care are ca obiectiv să definească *relația* care există între produsele, naționale și importate, pentru care se aplică regimul în cauză.

42. La primul paragraf al articolului 90 CE, această relație este exprimată în termeni de similaritate între produse, în timp ce aplicarea celui de al doilea paragraf necesită, conform precizărilor furnizate de Curte, existența unui raport de concurență, care poate să nu fie decât parțial, indirect sau potențial, cu condiția să nu fie un raport pur întâmplător, ci durabil și definit [15].

43. De asemenea, Curtea a precizat că, pentru a stabili existența unui raport de concurență în sensul articolului 90 al doilea paragraf CE, trebuie avute în vedere „nu numai starea actuală a pieței, dar și posibilitățile de evoluție în contextul liberei circulații a mărfurilor la nivelul Comunității și noile posibilități de substituire între produse pe care le poate releva intensificarea schimburilor, astfel încât să fie puse în valoare pe deplin complementaritățile între economiile statelor membre" [16].

44. Bazându-se pe aceste elemente, Curtea a recunoscut existența unui „anumit grad de substituire" între vin și bere, ca urmare a faptului că, într-o anumită măsură, acestea sunt de natură să satisfacă nevoi identice [17]. Această apreciere, formulată în contextul unei cauze în cadrul căreia Curtea era chemată să se pronunțe cu privire la compatibilitatea regimului fiscal al vinului, regim în vigoare în Regatul Unit, a fost confirmată într-o hotărâre ulterioară, referitoare la cotele TVA-ului aplicate în Belgia asupra vinului și a berii [18].

45. Odată cu afirmarea existenței unui raport de concurență între vin și bere, Curtea a scos, de asemenea, în evidență diferențele semnificative care există între cele două produse în ceea ce privește caracteristicile calitative (în primul rând, gradația alcoolică diferită), metodele de producție (vinul este un produs

15 — Hotărârea Fink-Frucht, citată anterior. Jurisprudența Curții are, cu toate acestea, tendința de a nu recunoaște o importanță excesivă diferențierii dintre noțiunile „similaritate" și „concurență" și de a „globaliza" evaluarea care trebuie efectuată în temeiul articolului 90 CE. În diferite hotărâri, Curtea s-a abținut de la calificarea produselor în cauză ca fiind concurente sau similare și s-a limitat la recunoașterea existenței între acestea a unui raport de concurență cel puțin potențial sau indirect. A se vedea în acest sens Hotărârea din 27 februarie 1980, Comisia/Franța, citată anterior, Hotărârea Comisia/Italia (169/78, Rec., p. 385), și Hotărârea Comisia/Danemarca (171/78, Rec., p. 447). Mai recent, a se vedea, de exemplu, Hotărârea din 18 aprilie 1991, Comisia/Grecia (C-230/89, Rec., p. I-1909).

16 — Hotărârea din 27 februarie 1980, Comisia/Regatul Unit (170/78, Rec., p. 417, punctul 6).

17 — Hotărârea Comisia/Regatul Unit, citată anterior, punctul 14.

18 — Curtea a considerat caracteristicile pieței belgiene ca nefiind de natură să permită repunerea în discuție a aprecierii formulate cu privire la piața britanică. A se vedea Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 11.

în esență agricol și astfel supus unor condiții aleatorii aferente factorilor climatici, în timp ce berea este un produs în esență industrial) și structura prețurilor. Având în vedere aceste diferențe, precum și diversitatea deosebită a soiurilor de vin, în funcție de proprietățile, de calitatea și de prețul acestora, Curtea a fost chemată să definească relația de concurență între băuturile în cauză, pertinentă în vederea comparării fiscale, admițând această relație exclusiv pentru „vinurile cele mai accesibile publicului larg, care sunt în general cele mai ușoare și cele mai ieftine” [19].

46. În speță, este cert pentru părți că vinul este un produs în special importat, în timp ce berea reprezintă o producție în principal națională.

47. În plus, guvernul pârât nu contestă afirmația Comisiei, conform căreia piața suedeză nu prezintă caracteristici care nu permit recunoașterea existenței unui raport de concurență, precum cel admis deja de Curte, între vinurile din categoria cea mai ieftină și berea tare, produse care reprezintă partea cu cel mai mare procentaj din respectivele piețe. Deși există o serie de divergențe de opinie între părți cu privire la stabilirea categoriei de vinuri care se află efectiv în concurență cu berea pe piața suedeză, fie că este identificată pe baza concentrației alcoolice (8,5 %-15 % în volum pentru Comisie și 11 % în volum pentru guvernul suedez), fie în funcție de gama de prețuri, există totuși un acord de fond substanțial asupra faptului că produsele în cauză sunt caracterizate de un anumit grad de substituibilitate.

48. Prima condiție de aplicabilitate a articolului 90 al doilea paragraf CE este, prin urmare, îndeplinită.

49. Pentru a verifica compatibilitatea unui anumit regim fiscal național cu articolul 90 CE trebuie, în al doilea rând, comparate regimurile de impozitare la care sunt supuse produsele în cauză în vederea stabilirii eventualei diferențe de taxare al cărei obiect îl fac aceste produse și amploarea acesteia.

50. Dacă, precum în cazul de față, această comparație se referă la produse ce prezintă caracteristici care le diferențiază în mod substanțial, fără a aduce atingere substituibilității parțiale a acestora, stabilirea criteriilor care să permită efectuarea unei comparații echitabile se poate dovedi a fi foarte dificilă în anumite cazuri.

51. În hotărârea privind regimul fiscal al vinului în Regatul Unit, Curtea a considerat

19 — Hotărârea din 12 iulie 1983, Comisia/Regatul Unit (170/78, Rec., p. 2265, punctul 12). A se vedea de asemenea Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 11, și Hotărârea din 17 iunie 1999, Socridis (C-166/98, Rec., p. I-3791).

că metoda cea mai adecvată pentru evaluarea raportului de taxare dintre bere și vin se baza pe o comparație a sarcinii fiscale în raport cu trei factori diferiți: volumul, gradația alcoolică și prețul produselor [20].

52. Dacă aplicăm această metodă în prezenta cauză, obținem următoarele rezultate.

53. În ceea ce privește compararea nivelurilor de impozitare în funcție de volum [21], dat fiind că acciza percepută pentru un litru de bere cu un conținut mediu de alcool (5,2 % în volum) [22] este de 7,64 SEK [23], iar cea care se aplică unui litru de vin cu o concentrație alcoolică mai mare de 8,5 % și care poate atinge până la 15 % în volum este de 22,08 SEK, rezultă că taxarea vinului în funcție de volum este de aproximativ trei [24] ori mai mare decât cea a berii. În speță, acest rezultat nu este totuși foarte relevant, având în vedere că o diferență de impozitare în funcție de volum este normală în cazul unui sistem care utilizează conținutul de alcool ca bază de impozitare.

54. În ceea ce privește diferența de acciză în funcție de gradația alcoolică, un vin cu o concentrație alcoolică de 12,5 % în volum este taxat pe volum de alcool cu aproximativ 20 % mai mult în comparație cu berea (1,77 SEK față de 1,47 SEK), iar un vin cu o concentrație alcoolică de 11 % în volum, cu 36 % mai mult (2 SEK față de 1,47 SEK). Un vin și mai ușor, cu o concentrație alcoolică de 10 % în volum, este taxat pe volum de alcool cu aproximativ 50 % mai mult decât berea. Este inutil de menționat că, fără îndoială, parametrul de evaluare cel mai relevant în cauză este conținutul de alcool, deoarece acest parametru este considerat baza de impozitare pentru stabilirea accizei.

55. Evaluarea comparativă a efectului impozitării asupra prețului final al produselor în discuție se dovedește a fi mult mai dificilă. Dificultatea se datorează în principal dezacordului existent între părți asupra prețurilor care trebuie să fie luate ca bază de calcul. Potrivit Comisiei, care se bazează pe statisticile oficiale ale Systembolaget, gama de prețuri relevantă, în care sunt efectuate aproximativ 79 % din vânzările de vin, este cuprinsă între 41 SEK și 70 SEK pentru o sticlă de 75 cl (între 55 SEK și 93 SEK litrul). Prețul mediu de consum al unui litru de vin cu o concentrație alcoolică de 12,5 % în volum ar fi de 65,33 SEK, în timp ce prețul mediu de consum al unui litru de bere cu o concentrație alcoolică de 5,2 % în volum ar fi de 30,33 SEK. În schimb, guvernul suedez consideră că ar fi mai corect să se ia în calcul un preț mediu de vânzare a unui litru de vin cu un conținut de alcool de 12,5 % în volum,

20 — Hotărârea din 12 iulie 1983, Comisia/Regatul Unit, citată anterior, punctul 18.

21 — Considerând un volum identic pentru cele două băuturi.

22 — Este vorba despre concentrația alcoolică pentru bere la care se referă atât Comisia, cât și guvernul suedez.

23 — Berea este taxată cu 1,47 SEK la litru pe volum de alcool: 1,47 × 5,2 = 7,64.

24 — 2,89.

de 69,58 SEK [25]. Dacă luăm ca bază de calcul datele puse la dispoziție de Comisie, acciza reprezintă 33,8 % din prețul final, iar prețul de bază al vinului (30,18 SEK/l) crește cu aproximativ 73 % după aplicarea TVA-ului. Dacă, în schimb, luăm ca punct de plecare datele guvernului suedez, cu un preț de bază al vinului de 33,584 SEK/l, aceste valori sunt 31,7 %, 54,7 % și, respectiv, 107 %. În ceea ce privește berea, dacă ne bazăm pe datele puse la dispoziție de Comisie și necontestate de Regatul Suediei [26], acciza reprezintă aproximativ 25,2 % din prețul final, iar prețul de bază al unui litru de bere (16,62 SEK) crește cu 45,9 % ulterior aplicării accizei și cu 82,4 % după aplicarea TVA-ului. Este incontestabil că, în interiorul categoriei de vinuri taxate cu 22,08 SEK/l (între 8,5 % și 15 % în volum de alcool), efectul fiscalității asupra structurii prețurilor este mai ridicat în procente pentru vinurile mai ieftine și cu o gradație alcoolică inferioară.

56. Datele menționate anterior demonstrează că, indiferent de parametrul de comparare luat în considerare, categoriile de vin care se află în concurență cu berea sunt supuse la o acciză mult mai ridicată decât cea aplicată berii.

57. Pentru a verifica compatibilitatea unui regim fiscal național cu interdicția menționată la articolul 90 CE trebuie, în sfârșit, dovedit caracterul discriminatoriu al acestui regim.

58. În această privință, Curtea a precizat că, referitor la primul paragraf al articolului 90 CE, caracterul discriminatoriu rezultă chiar din disparitatea tratamentului fiscal, deoarece, fiind vorba despre produse similare care pot fi comparate din mai multe perspective, interdicția prevăzută de această dispoziție se aplică din moment ce un sistem de impozitare este mai oneros pentru produsul importat decât pentru produsul național. În schimb, în cazul celui de al doilea paragraf, ținând cont de dificultatea de a stabili comparații suficient de riguroase între produsele în cauză, evaluarea trebuie efectuată, potrivit Curții, pe baza unui criteriu global, și anume caracterul protecționist indirect al sistemului fiscal examinat [27].

59. Această apreciere este, fără nicio îndoială, cea mai delicată dintre toate cele care trebuie efectuate în cadrul articolului 90

25 — Acest preț ar rezulta din media prețurilor a 22 de vinuri, vândute la sticlă sau în ambalaj de carton, cele mai vândute în gama de prețuri cuprinsă între 61 SEK și 70 SEK, în care se efectuează cea mai mare partea a vânzărilor.

26 — Prețul mediu de consum al unui litru de bere cu o concentrație alcoolică de 5,2 % în volum egal cu 30,33 SEK.

27 — Hotărârea din 27 februarie 1980, Comisia/Regatul Unit, citată anterior, punctul 9. A se vedea Hotărârea Fink-Frucht, citată anterior. Cu toate acestea, tendința jurisprudenței de a „globaliza" evaluarea efectuată în temeiul articolului 90 CE, fără o distincție clară între aplicarea primului și a celui de al doilea paragraf (a se vedea nota de subsol 15 de mai sus), conduce la considerarea efectului protecționist al regimului fiscal incriminat drept criteriu predominant pentru a recunoaște existența unei încălcări a acestei prevederi.

CE, aceasta putând implica pentru Comisie, în contextul unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor, o sarcină a probei care îi va fi dificil de îndeplinit.

60. Pentru a reduce această sarcină, Curtea a precizat că, în scopul aplicării articolului 90 al doilea paragraf CE, este suficient să se dovedească faptul că un anumit regim fiscal „*este susceptibil* să producă efectul protecționist vizat de tratat, ținând cont de caracteristicile acestuia” [28]. Aceasta a continuat declarând că, „fără a subestima […] importanța elementelor de apreciere care pot fi deduse din datele statistice care permit măsurarea efectului unui dispozitiv fiscal determinat, nu se poate pretinde Comisiei să furnizeze indicații numerice privind conținutul concret al efectului protecționist al sistemului fiscal criticat” [29].

61. În hotărârea privind regimul fiscal al vinului și al berii în Belgia, Curtea a respins totuși teza Comisiei conform căreia, odată stabilit raportul de concurență dintre cele două produse, orice diferență între cotele de impozitare aplicate unei baze de impozitare ar fi incompatibilă cu articolul 90 al doilea paragraf CE și a precizat că aprecierea compatibilității unei sarcini fiscale determinate cu această prevedere „trebuie realizată cu privire la efectele acestei sarcini asupra rapoartelor de concurență dintre produsele examinate” [30]. În opinia Curții, „problema esențială este, prin urmare, dacă această sarcină este sau nu este de natură să influențeze piața în cauză, *diminuând consumul potențial al produselor importate în beneficiul produselor naționale concurente*” [31]. În aceeași hotărâre, Curtea a afirmat, de asemenea, că „nu se poate face abstracție, în contextul aprecierii caracterului real al efectului protecționist, de existența diferenței dintre prețurile de vânzare ale berii și, respectiv, ale vinului”.

62. Bazându-se pe acest precedent, Regatul Suediei susține, în speță, că Comisia nu a îndeplinit sarcina probei care îi revenea deoarece a omis să examineze diferența de preț semnificativă existentă între cele două produse în cauză, diferență care ar fi condus-o la excluderea unei posibile influențe a disparității taxării la care sunt supuse aceste produse asupra alegerii consumatorului.

63. În ceea ce privește argumentarea centrală dezvoltată de guvernul suedez, pe care acesta din urmă își întemeiază cea mai mare parte din apărarea sa, considerăm oportun să se examineze fără întârziere temeinicia

28 — Hotărârea din 27 februarie 1980, Comisia/Regatul Unit, citată anterior, punctul 10. Sublinierea noastră.

29 — Hotărârea din 27 februarie 1980, Comisia/Regatul Unit, citată anterior, punctul 10.

30 — Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 15.

31 — *Ibidem*, punctul 16. Sublinierea noastră.

acesteia, înainte de a continua, eventual, analiza noastră. Din această perspectivă, este necesar să reamintim pe scurt contextul în care se înscrie hotărârea pe care se întemeiază critica formulată de Regatul Suediei, precum și concluzia la care Curtea a ajuns cu această ocazie.

64. În cauza care a făcut obiectul procedurii în care s-a pronunțat această hotărâre, Comisia reproșa Regatului Belgiei aplicarea pentru vin a unei cote TVA cu aproximativ 6 % mai mare decât cea stabilită pentru bere. La finalul analizei sale, Curtea a concluzionat că disparitatea de tratament fiscal în cauză nu era de natură să influențeze alegerea consumatorului. În special, Curtea a considerat că Comisia nu dovedise că diferența dintre respectivele prețuri ale berii și vinului, aflate în concurență, era atât de nesemnificativă încât diferența de 6 % care exista între cotele TVA-ului aplicate celor două produse putea influența comportamentul consumatorului și avea, în consecință, un efect protecționist în beneficiul berii [32].

65. O examinare mai atentă a datelor cauzei permite o înțelegere mai aprofundată a domeniului de aplicare al concluziilor la care a ajuns Curtea și o apreciere a chestiunii dacă, astfel cum sugerează Regatul Suediei, este corectă transpunerea în prezenta cauză a soluției adoptate în această cauză.

66. Guvernul belgian susținea că prețul unui litru de bere, taxele fiind incluse, se ridica la 29,75 BFR și că cel al unui litru de vin având o calitate comparabilă se ridica la 125 BFR. Deoarece argumentele Comisiei care vizau contestarea acestor date au fost complet respinse, trebuie dedus din aceasta că și Curtea și-a fundamentat analiza pe aceleași date. Prețul de vânzare de consum al vinului în Belgia, TVA-ul fiind inclus, era, prin urmare, de aproximativ *patru ori* [33] mai ridicat decât cel al berii, în timp ce diferența dintre cotele TVA-ului aplicate vinului și respectiv berii erau, astfel cum s-a arătat, de 6 % (25 % pentru vin și 19 % pentru bere).

67. În concluziile sale [34], pe care Curtea le-a urmat, în substanță, cu privire la acest punct, avocatul general Vilaça arăta că, dacă s-ar fi uniformizat cota TVA-ului la 25 %, ridicând astfel cu 6 % cota aplicată berii, diferența de preț dintre cele două produse s-ar fi redus cu 1,5 BFR (de la 95,25 BFR la 93,75 BFR), în timp ce, dacă s-ar fi uniformizat la 19 %, reducând cota aplicată vinului, această reducere ar fi fost de 6 BFR (de la 95,25 BFR la 89,25 BFR). În ambele ipoteze, raportul de preț dintre vin și bere nu era semnificativ

32 — Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, punctul 18.

33 — 4,2 ori. În cazul în care luăm în considerare prețurile nete de TVA (100 BEF pentru vin și 25 BEF pentru bere), diferența era de exact 1 la 4.

34 — Prezentate la 26 februarie 1987 în cauza Comisia/Belgia, citată anterior (punctul 102 și următoarele).

modificat (-1,5 % în cazul uniformizării cotei la 25 % și -6,3 % în cazul uniformizării la 19 %). În primul caz, care trebuia considerat ca fiind cel mai probabil, având în vedere declarațiile făcute de guvernul belgian pe parcursul procedurii, prețul unui litru de bere ar fi crescut cu 5 %, în timp ce, în al doilea caz, prețul unui litru de vin ar fi scăzut cu 4,8 % [35].

68. În acest moment, trebuie să comparăm datele de care dispunem în prezenta cauză cu cele descrise mai sus pentru a analiza dacă este posibil, în prezenta cauză, să ajungem la aceleași concluzii la care a ajuns Curtea în Hotărârea Comisia/Belgia.

69. Dacă pornim de la datele furnizate sau necontestate de Regatul Suediei [36] și dacă aplicăm unui litru de vin cu o concentrație alcoolică de 12,5 % în volum rata accizei prevăzută pentru bere, și anume 1,47 SEK pe volum de alcool, obținem ca rezultat o diminuare a prețului cu 4,63 SEK/l (0,50 euro) [37] în termeni absoluți și de 6,65 % în termeni procentuali. Raportul de preț dintre vin și bere ar scădea cu 11,8 %, rămânând în același timp la nivelul de 2 la 1 [38].

70. În prezența acestor date se poate concluziona, în mod asemănător cu pronunțarea Curții în Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, că diferența dintre prețurile berii și vinului în Suedia este atât de semnificativă, încât diferența de 20 % [39] existentă între ratele accizei aplicate celor două băuturi nu este de natură să influențeze comportamentul consumatorului?

71. În opinia noastră, răspunsul trebuie să fie unul negativ. Compararea datelor referitoare la prezenta cauză și la cea în care s-a pronunțat Hotărârea Comisia/Belgia nu permite, în fapt, considerarea celor două cauze ca fiind comparabile. Dacă, în hotărârea citată anterior, Curtea a putut susține că, având în vedere existența unui raport de 1 la 4 dintre prețul berii și cel al vinului, o eventuală diminuare a prețului vinului cu aproape 5 % nu pare de natură să influențeze alegerea consumatorului, nu se poate afirma același lucru cu certitudine, fără a lua în calcul alți factori, atunci când acest raport este de 1 la 2 și când eventuala reducere a prețului vinului este de 6,5 % [40]. În principiu, cu cât se reduce mai mult raportul dintre prețurile celor două

35 — A se vedea concluziile avocatului general Vilaça, citate anterior, punctul 109.

36 — Comparația este efectuată luând ca referință prețul mediu al unui litru de vin cu un conținut de alcool de 12,5 % în volum. Nu este necesar să subliniem că, în cazul în care s-ar lua în considerare vinurile mai ușoare și ieftine, cuprinse în categoria de impozit pertinentă în speță, diferența de preț în raport cu berea ar fi mai puțin marcată, în timp ce, astfel cum am văzut anterior, diferența de taxare în detrimentul vinului ar fi mai ridicată.

37 — Calculul ia în considerare de asemenea aplicarea TVA-ului de 25 %.

38 — S-ar reduce de la 2,3 la 2,1.

39 — Obținut prin compararea accizei percepute pe volum de alcool și prin luarea în considerare a unui vin cu un conținut de alcool de 12,5 % în volum.

40 — Însă aceasta crește dacă luăm în considerare vinurile cu cea mai redusă concentrație alcoolică și având un preț inferior.

produse aflate în concurență, cu atât crește gradul de substituibilitate existent între acestea și cu atât se reduce, în consecință, amploarea variației de preț susceptibile să determine un efect de substituire.

72. Având în vedere considerațiile care precedă, apreciem că trebuie respinsă teza Regatului Suediei pe baza căreia, dacă examinăm simpla diferență de preț existentă între vin și bere, putem exclude faptul că diferența dintre ratele accizei aplicate celor două produse poate avea vreun efect asupra alegerii consumatorului.

73. Deoarece am ajuns la această concluzie ținând cont de datele furnizate de guvernul pârât, nu vom mai întârzia asupra problemei, dezbătută în mod amplu între părți în cursul procedurii scrise, dacă metoda de comparație utilizată de guvernul suedez, constând în compararea prețurilor unui litru de vin și unui litru de bere, este corectă. În această privință, ne limităm să evidențiem că metoda sugerată de Comisie, constând în compararea prețurilor unui pahar de vin și al unei halbe de bere având fiecare un volum diferit, nu pare a fi cea mai indicată, având în vedere, în special, modalitățile de comercializare a produselor în cauză. Acestea din urmă sunt, astfel, vândute în general în punctele de vânzare aparținând Systembolaget [41], în condiții care fac, fără îndoială, mai probabilă o comparare a prețurilor băuturilor la litru, având în vedere, de asemenea, tendința consumatorului suedez mediu, menționată de guvernul pârât în memoriile sale, de a cumpăra vinuri ambalate sub forma a ceea ce numim „Bag in Box” [42]. În orice caz, Comisia nu a furnizat elemente care să îi permită să considere metoda sa de comparație ca fiind mai pertinentă, ținând cont de obiceiurile consumatorului suedez și de caracteristicile pieței, decât cea propusă de guvernul pârât.

74. Trebuie în acest moment să analizăm dacă elementele invocate de Comisie sunt suficiente pentru a demonstra *capacitatea* regimului fiscal în cauză de a produce un efect protecționist în beneficiul berii și în detrimentul vinului.

75. Potrivit Comisiei, din statisticile aparținând Systembolaget rezultă în mod clar influența variațiilor de preț produse de variațiile ratei accizei pentru produsele în discuție asupra consumatorilor. Aceasta subliniază că statisticile pentru anul 1997,

41 — Vânzările în unitățile de alimentație publică autorizate nu par să reprezinte mai mult de 10 % din total.

42 — Sistemul „Bag in Box” reprezintă o metodă de ambalare a lichidelor în care materia primă este conservată într-o pungă care poate fi din plastic sau din aluminiu și care, la rândul său, este introdusă în interiorul unei cutii de carton pentru a facilita manipularea și depozitarea. Succesul acestui tip de ambalaj se datorează comodității și capacității de a conserva prospețimea lichidelor, limitând intrarea aerului. În mod normal, pentru vin, aceste tipuri de ambalaj au o capacitate de 3,5, de 10 sau de 20 de litri.

anul intrării în vigoare a reformei fiscale care a redus cu aproximativ 40 % rata accizei aplicate berii, demonstrează, pe de o parte, că vânzările acestei băuturi au înregistrat o creștere de 8,9 %, cu o inversare a tendinței în comparație cu anii precedenți, în care acestea suferiseră o scădere semnificativă și, pe de altă parte, că vânzările de vin au scăzut cu 3,7 %. În anul 2002, an în care rata accizei a fost redusă cu 18,8 %, vânzările acestui produs ar fi crescut, în schimb, cu 11 %. Comisia subliniază, în plus, că, în perioada cuprinsă între 1997 și 2001, vânzările de vin au înregistrat la nivel global o creștere, dar că vânzările de bere au crescut procentual într-o măsură mult mai mare. În sfârșit, Comisia subliniază că, în timp ce, în anul 1995, vânzările de vin erau, în volum, în esență, echivalente cu cele de bere (aproximativ 103 milioane de litri pentru fiecare băutură), volumul de bere vândut în 2004 (aproximativ 173 de milioane de litri) depășea cu aproximativ 20 % volumul de vin (aproximativ 139 de milioane de litri). Această diferență, apărută după reforma fiscală din 1997, ar trebui, potrivit Comisiei, să fie atribuită diferenței dintre cotele introduse de această reformă și aplicate celor două băuturi.

76. Datele puse la dispoziție de reclamantă nu ni se par foarte importante în primul rând și mai ales pentru că acestea se referă la vânzările de vin și de bere în general și nu permit, prin urmare, să se examineze separat evoluția vânzărilor categoriilor aflate în concurență. În al doilea rând, dacă este adevărat că, din statisticile invocate de Comisie, reiese că, începând cu anul 1997 și până în anul 2003, vânzările de bere au continuat să crească, această evoluție nu a fost cu toate acestea constantă. În anul 1998, anul următor reducerii ratei accizei, creșterea vânzărilor a fost de numai 2,8 %, aceasta fiind valoarea cea mai ridicată în cursul perioadei 1997-2003, în timp ce, în anul 1999, s-a înregistrat o creștere a vânzărilor cu 15,4 %, cu mult superioară celei obținute în 1997, în paralel cu reducerea ratei accizei. După 1999, cu excepția anului 2003, s-a asistat la o creștere aproape constantă a vânzărilor, situată în jurul proporției de 10 %. Aceste date permit, în opinia noastră, să se presupună că alți factori decât cel fiscal au influențat creșterea vânzărilor de bere în cursul perioadei de referință și, în consecință, diferența de volum între vânzarea vinului și a berii apărută în cursul acestei perioade. În ceea ce privește vinul, statisticile vânzărilor Systembolaget evidențiază o scădere în 1997, anul aplicării ratei accizei reduse pentru bere, însă imediat în anul următor vânzările au crescut cu o rată de creștere de 2,7 %, aproape identică cu cea înregistrată în același an pentru bere (2,8 %). Începând cu 1998, vânzările de vin au crescut, chiar dacă nu în mod constant.

77. În lumina considerațiilor care precedă, apreciem că datele puse la dispoziție de Comisie permit cel mult să se dovedească sensibilitatea consumatorului suedez la variațiile de preț determinate de modificările regimului fiscal al băuturilor în cauză, sensibilitate care, conform obiceiurilor de consum locale, care privilegiază în mod tradițional

berea, este mai ridicată în cazul vinului [43]. Se dovedește în plus că efectul creșterii vânzărilor în urma unei reduceri a ratei accizei are o durată limitată în timp și dispare probabil în cursul primului an după intrarea în vigoare a modificării fiscale.

78. Dacă se poate deduce din statisticile depuse de Comisie o anumită elasticitate a cererii de produse în discuție în raport cu prețul, factor care, de altfel, nu este contestat de Regatul Suediei [44], nu este posibil, în opinia noastră, să deducem date suficient de pertinente privind efectul variațiilor de preț asupra raportului de concurență dintre aceste produse, variații care permit *să se stabilească* atribuirea creșterilor vânzărilor, cel puțin parțial, unui efect de substituire. Un astfel de efect depinde de gradul de concurență care există între aceste produse și, prin urmare, de coeficientul de elasticitate încrucișată a cererii, factori asupra cărora Comisia nu aduce niciun element de apreciere.

79. Trebuie în acest moment să ne întrebăm care este, în mod concret, sarcina probei care revine Comisiei în cadrul unei proceduri de constatare a neîndeplinirii obligațiilor întemeiată pe articolul 90 al doilea paragraf CE.

80. Am afirmat deja că nu se solicită de către Curte dovada, prin intermediul datelor statistice sau al studiilor econometrice, a unui efect protecționist real al regimului fiscal contestat – iar o astfel de demonstrație nu ar putea fi pretinsă în mod rezonabil, de către Comisie [45] –, ci să se demonstreze *capacitatea* acestui regim de a produce un astfel de efect. Cu alte cuvinte, revine Comisiei sarcina de a efectua o examinare a ansamblului de caracteristici obiective ale regimului fiscal în cauză pentru a aprecia dacă, având în vedere situația fiscală existentă înainte de introducerea acestuia și caracteristicile pieței, există *elemente suficiente pentru a presupune un impact al acestui regim asupra consumului potențial de produse provenind din alte state membre și asupra raportului de concurență dintre produsele în cauză* [46]. În prezența unor indicii de natură să acrediteze teoria Comisiei, revine guvernului interesat sarcina

43 — Statisticile depuse de Comisie prezintă o creștere mai semnificativă a vânzărilor de vin în 2002 decât cea înregistrată în 1997 pentru bere, deși reducerea ratei accizei la vin a fost de aproximativ jumătate în comparație cu cea aplicată anterior berii.

44 — Creșterea vânzărilor de vin în 2002, imediat după reducerea accizei, rezultă de asemenea din statisticile depuse de Regatul Suediei. De asemenea, rezultă din memoriile guvernului pârât că tocmai elasticitatea mai mare sau mai mică, însă, în orice caz, apreciabilă a cererii de băuturi alcoolice în general este cea care a permis Suediei să utilizeze în mod tradițional instrumentul fiscal pentru a interveni asupra prețurilor și astfel asupra obiceiurilor de consum. În trecut, majorarea ratei pentru băuturile spirtoase, însoțită de alte măsuri cu caracter nefiscal, a permis, de exemplu, guvernului să orienteze consumatorii acestor băuturi către produse cu un conținut de alcool mai redus, în special vinul.

45 — Această probă se poate dovedi foarte dificil de prezentat atunci când este vorba despre produse care nu sunt decât parțial substituibile.

46 — Este evident că sarcina probei care revine Comisiei va fi cu atât mai puțin dificilă, cu cât este mai direct raportul de concurență care există între produsele vizate, până la a coincide, în esență, cu constatarea unei diferențe de taxare în cazul în care este vorba despre produse practic similare.

să justifice diferența de tratament fiscal în cauză [47] și/sau să furnizeze elemente capabile să excludă o încălcare a articolului 90 al doilea paragraf CE [48].

81. Această repartizare a sarcinii probei nu pare de altfel a fi infirmată de Hotărârea Comisia/Belgia, citată anterior, în care datele depuse de guvernul belgian, contestate fără succes de Comisie, au permis acreditarea neutralității substanțiale a cotei TVA-ului diferențiat aplicat vinului și berii față de raportul de concurență dintre aceste produse, invalidând teza Comisiei referitoare la un posibil efect protecționist al regimului fiscal la care acestea erau supuse.

82. Există, în speță, indicii suficiente pentru a presupune că regimul fiscal contestat are un caracter protecționist?

83. Să începem prin a examina caracteristicile acestui regim. Astfel cum admite chiar guvernul suedez, reforma fiscală din 1997, care a redus cu 40 % rata accizei aplicate berii, a modificat *paritatea fiscală* care exista anterior între berea tare și vinul cu un conținut de alcool de aproximativ 11 % în volum [49]. În temeiul regimului actualmente în vigoare, deși acciza este stabilită pentru bere, precum și pentru vin, în funcție de concentrația alcoolică în volum și, prin urmare, pe baza unui criteriu obiectiv care reflectă caracteristicile produselor, *metoda de calcul este cu toate acestea diferită* [50]. Acciza la bere este în fapt stabilită înmulțind o valoare fixă cu concentrația alcoolică în volum a acestei băuturi, astfel încât *impozitarea pe volum de alcool rămâne identică indiferent de gradația alcoolică a băuturii*, în timp ce vinul este împărțit în cinci categorii, în funcție de conținutul de alcool și, în interiorul fiecărei categorii, *impozitarea pe volum de alcool variază de la maxim, pentru vinurile având o gradație alcoolică redusă, până la minim, pentru vinurile având o gradație alcoolică mai ridicată*. În cea de a patra categorie, care cuprinde vinurile ce se află în concurență cu berea tare, impozitul variază de la 2,45 SEK pe volum de alcool, pentru vinurile cu o concentrație alcoolică de 9 % în volum, până la 1,47 SEK, pentru vinurile cu o concentrație alcoolică de 15 % în volum. Efectul taxării este, prin urmare, mai accentuat pentru vinurile mai ușoare, care sunt de asemenea cele mai ieftine și care se situează într-un raport de concurență mai direct cu berea.

84. Trebuie, în al doilea rând, să evaluăm diferența de impozitare a produselor în discuție la care conduce aplicarea regimului

47 — A se vedea, de exemplu, cauza privind tratamentul fiscal al alcoolului denaturat în Italia (Hotărârea din 14 ianuarie 1981, Vinal, 46/80, Rec., p. 77).

48 — Considerăm că trebuie precizat că acest lucru nu implică o răsturnare a sarcinii probei, având în vedere că, în orice caz, revine Comisiei sarcina să furnizeze elemente de probă suficiente pentru a demonstra, la prima vedere, existența unui efect protecționist.

49 — Astfel cum indică însuși guvernul pârât.

50 — Dosarul nu permite să cunoaștem dacă, înainte de modificarea introdusă în 1997, metoda de calcul al accizei era aceeași, atât pentru vin, cât și pentru bere.

descris anterior. Or, astfel cum am avut ocazia să observăm anterior [51], o comparație între sarcina fiscală aplicată vinului și, respectiv, berii arată că, indiferent de parametrul luat în considerare pentru efectuarea comparației (volum, gradație alcoolică sau preț al produselor), categoriile de vin care se găsesc în raport de concurență cu berea sunt supuse unei accize *semnificativ* mai ridicate decât cea care se aplică acestei băuturi.

85. În ceea ce privește caracteristicile pieței, sensibilitatea consumatorului suedez la variațiile de preț determinate de modificările regimului fiscal la care sunt supuse produsele în cauză este, în esență, necontestată. În plus, comparația dintre prețurile băuturilor în cauză, efectuată pe baza datelor furnizate de guvernul suedez, nu a permis excluderea unui posibil impact al diferenței de impozitare la care sunt supuse băuturile asupra concurenței [52]. Nici statisticile furnizate de guvernul suedez, din care rezultă că între anii 1996 și 2003 vânzările de vin au crescut cu un procent superior celui al vânzărilor de bere, nu constituie în sine dovada lipsei efectului protecționist al regimului fiscal examinat [53].

86. În aceste împrejurări, considerăm că există, în speță, elemente suficiente pentru a se putea considera că regimul fiscal în cauză este apt să influențeze consumul potențial de vin și să dezavantajeze acest produs, care este în principal importat din alte state membre, în raport cu berea, care reprezintă în principal o producție națională, aceasta din urmă „reprezentând criteriul de referință cel mai apropiat din punctul de vedere al concurenței” [54]. Argumentele invocate de Regatul Suediei nu sunt, în opinia noastră, de natură să infirme această concluzie. În consecință, considerăm că acțiunea trebuie admisă.

V — Cheltuieli de judecată

87. În temeiul articolului 69 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Având în vedere că am ajuns la concluzia că Regatul Suediei căzuse în pretenții și că Comisia solicitase obligarea Regatului Suediei la plata cheltuielilor de judecată, considerăm că Regatul Suediei trebuie obligat la plata cheltuielilor de judecată.

51 — A se vedea punctele 52-56 de mai sus.

52 — A se vedea punctele 63-73 de mai sus.

53 — A se vedea Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior.

54 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 12 iulie 1983, Comisia/Regatul Unit, citată anterior, punctul 27.

88. Republica Letonia, care a intervenit în prezenta cauză, va suporta propriile cheltuieli de judecată, potrivit articolului 69 alineatul (4) din Regulamentul de procedură.

VI — Concluzie

89. Pe baza ansamblului concluziilor care precedă, sugerăm Curții:

— să constate că, aplicând vinurilor aflate în raport de concurență cu berea, o acciză relativ mai ridicată decât cea aplicată berii, Regatul Suediei nu și-a îndeplinit obligațiile care îi reveneau în temeiul articolului 90 al doilea paragraf CE;

— să oblige Regatul Suediei la plata cheltuielilor de judecată;

— să declare că Republica Letonia va suporta propriile cheltuieli de judecată.